

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 303/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Máriou Kožárovou Jenčovou, Slovenská 69, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13Csp/138/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13Csp/138/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13Csp/138/2021 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke priznáva finančné zadostučinenie **1 750 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **771,68 eur** a zaplatiť jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 303/2025-13 zo 7. mája 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť doručenú mu 11. marca 2025, ktorou sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13Csp/138/2021 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje tiež, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie 3 000 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalovanej je stranou sporu, v ktorom sa žalobca – obchodná spoločnosť EOS KSI Slovensko, s.r.o. (ďalej len „žalobca“) – domáha zaplata 11 397,52 eur s príslušenstvom z titulu nesplateného úveru. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľka uvádza, že Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „upomínací súd“) vydal na návrh žalobcu v tzv. upomínacom konaní platobný rozkaz sp. zn. 3Up/1221/2021, proti ktorému sťažovateľka podala 17. augusta 2021 odpor. Upomínací súd postúpil vec okresnému súdu 23. septembra 2021 a upovedomil o tom strany sporu. Až 15. mája 2022 (po viac ako 7 mesiacoch) jej okresný súd doručil vyjadrenia žalobcu, ku ktorým sa vyjadrila písomným podaním z 30. mája 2022. Keďže bol okresný súd dlhšiu dobu nečinný, podala 23. júna 2023 sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Následne bol vo veci nariadený termín pojednávania na 7. november 2023. Sťažovateľke bola ešte pred pojednávaním doručená výzva na vyjadrenie sa k podaniu žalobcu z 11. augusta 2023, ku ktorému 5. septembra 2023 predložila dupliku a následne zaujala stanovisko aj k ďalšiemu písomnému podaniu žalobcu zo 17. októbra 2023. Na pojednávaní 7. novembra 2023 sa okresný súd pokúsil o mimosúdne vyriešenie sporu a za súhlasného stanoviska oboch sporových strán odročil pojednávanie na 5. december 2023, ktoré sa neuskutočnilo z objektívneho dôvodu (nahlásenie bombovej hrozby v budove súdu). Na ďalšom pojednávaní uskutočnenom 9. januára 2024 bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorého písomné vyhotovenie nebolo sťažovateľke ku dňu podania ústavnej sťažnosti doručené, a to ani po tom, čo sťažovateľka 23. septembra 2023 podala opakovane sťažnosť na prieťahy predsedovi súdu.

2.1. Meritórny rozsudok vo veci sp. zn. 13Csp/138/2021 vyhlásený 9. januára 2024 bol sporovým stranám doručený 26. marca 2025 a 1. apríla 2025; žalobca proti rozsudku okresného súdu podal 16. apríla 2025 odvolanie, vec po vykonaní príslušných procesných úkonov bude predložená odvolaciemu súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Podľa sťažovateľky vec nie je právne ani skutkovo zložitá, ide o bežný spotrebiteľský spor, ktorý možno zaradiť medzi bežnú agendu súdov. K vzniku prieťahov neprispela, z jej strany boli podané vyjadrenia v primeranom čase a rovnako sa zúčastnila nariadených pojednávanií. Od vyhlásenia rozsudku uplynul viac ako jeden rok bez toho, aby súd doručil stranám jeho písomné vyhotovenie. Dĺžku napadnutého konania (tri a pol roka) bez právoplatného skončenia sporu považuje za neúmernú povahu veci, pričom existenciu zbytočných prieťahov vzhláda v nečinnosti okresného súdu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sp. zn. 1SprO/312/2025 zo 4. apríla 2025, o ktoré ho ústavný súd požiadal ešte vo fáze predbežného prerokovania podľa § 56 ods. 6 vety za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), poukázal na vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý vyjadril ľútosť nad tým, že napadnuté konanie nie je stále právoplatne skončené. Uvedené nebolo spôsobené ľahostajnosťou či neochotou súdu, ale čiastočne postupným dopĺňaním a zmenou skutkových tvrdení, ktoré strany (počnúc sťažovateľkou) v rámci prostriedkov procesnej obrany a procesného útoku počas konania realizovali (sťažovateľka postupne menila svoju obranu, a žalobca na to reagoval a vyvracal ju), ďalej objektívnymi obmedzeniami súvisiacimi s pandémiou COVID-19 a tým, že vec vzhľadom na hodnotu predmetu konania presahujúcu tzv. drobný spor musela byť prejednaná na pojednávaní. V tejto súvislosti poukázal na množstvo a povahu ostatných vecí pridelených mu na vybavenie, ktoré bolo potrebné prejednať a vybaviť po odznení obmedzení súvisiacich s pandémiou vrátane vypracovania rozsiahleho návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov v inej spotrebiteľskej veci [vedeného na ústavnom súde pod evidenčným číslom spisu Rvp 3054/2024 (správne sp. zn. Rvp 3053/2024, keď návrh bol uznesením ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 5/2025 z 26. februára 2025 odmietnutý ako podaný neoprávnenou osobou, pozn.)]. Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľky, že vyjadrenia žalobcu z 21. septembra 2021 a 22. septembra 2021 jej boli doručené okresným súdom až po siedmich mesiacoch, 21. septembra 2021 zákonný sudca uviedol, že tieto boli doručované už samotným upomínacím súdom 23. septembra 2021 spolu s upovedomením o tom, že žalobca dal návrh na pokračovanie v konaní a vec mala byť postúpená okresnému súdu. Sťažovateľkou uvádzané vyjadrenia žalobcu jej boli následne tunajším súdom odoslané do elektronickej schránky právnej zástupkyne žalovanej 29. apríla 2023 (po oznámení prevzatia právneho zastúpenia, pozn.), odkiaľ si ju táto prevzala až pred koncom úložnej lehoty 15. mája 2023. V súčasnosti boli odstránené všetky nedostatky a stranám bol odoslaný a doručený (26. marca 2025 a 1. apríla 2025) podrobne odôvodnený rozsudok, na základe ktorého možno očakávať skoré právoplatné skončenie uvedenej veci. V konaní nebolo sporné, že sťažovateľke bol právnym predchodcom žalobcu poskytnutý úver vo výške 12 000 eur, z ktorého nesplatila ani len istinu, pričom v konaní sa bránila a aj bolo rozhodnuté iba na základe okolností súvisiacich s neplatnosťou postúpenia tejto pohľadávky na žalobcu. Hoci dĺžka súdneho sporu nie je ideálna, s ohľadom na jeho predmet, povahu a význam pre sťažovateľku, ako aj na obťažnosť veci a podrobné a snád' aj presvedčivé odôvodnenie rozsudku (keď je možné očakávať aj skoršie právoplatné skončenie sporu) je celkový priebeh konania pre sťažovateľku vo výsledku priaznivý.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov konania a obsahu spisového materiálu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

7. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

8. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie nie je právne zložité, keď spotrebiteľské spory tvoria nielen bežnú, ale aj častú a mnohopočetnú agendu všeobecných súdov a z obsahu spisového materiálu nevyplýva ani skutková náročnosť veci, ktorej predmetom je nesplatenie poskytnutého úveru. V správaní sťažovateľky neboli v samotnom súdnom spore zistené také skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku napadnutého konania, o priebeh sporu sa zaujímala a pokyny súdu rešpektovala.

9. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v napadnutom konaní, bez potreby podrobných analýz jednotlivých úkonov (k tomu body 2 a 4 odôvodnenia tohto nálezu) je pre ústavný súd podstatné, že okresný súd konal zdĺhavo a nesústredene. Zákonný sudca v zásade nepoprel tvrdenia sťažovateľky týkajúce sa jeho postupu v konaní, ale k obdobiám nečinnosti osobitne od februára 2022 do novembra 2023 (keď sa vo veci uskutočnilo prvé pojednávanie t. j. 21 mesiacov) a od 9. januára 2024 do marca 2025 (keď bol vyhlásený rozsudok do jeho doručenia sporovým stranám, t. j. 14 mesiacov) okrem vyjadrenia ľútosti sa k svojej nečinnosti, resp. jej príčinám nijako nevyjadril a s výnimkou poukazu na tzv. kovidové obdobie, množstvo vecí mu pridelených a vypracovanie návrhu na súlad právnych predpisov, na svoju obranu neuviedol nič relevantné.

10. V konklúzii predostretých faktov ústavný súd uzatvára, že hoci by celková dĺžka štyri roky trvania súdneho sporu vedeného súdom prvej inštancie podľa okolností prípadu sama osebe ešte úplne nemusela vybočovať z rámca požiadavky dosiahnutia konečného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote, ničím neospravedliteľným pomalým postupom okresného súdu však v napadnutom konaní došlo k neprimeraným prietahom.

11. Okresný súd nesie zodpovednosť nielen za nečinnosť v danej veci, ale aj za svoj nesústredený postup, ktorý nemožno rozumne ospravedlniť. Ani objektívnymi okolnosťami spôsobená prekážka (pandémia ochorenia COVID-19) nie je v okolnostiach danej veci spôsobilá zbaviť okresný súd zodpovednosti za jeho nekonanie a v konečnom dôsledku aj za celkové trvanie konania, lebo právoplatné skončenie veci sa podaním odvolania znova oddialilo. Opatrenia súvisiace s pandémiou ochorenia COVID-19 nemohli mať v danom prípade negatívny vplyv na dĺžku napadnutého

konania v miere relevantnej pre posúdenie ne/dôvodnosti ústavnej sťažnosti, keďže k nečinnosti okresného súdu došlo najmä v období po skončení pandémie (od r. 2022 resp. r. 2023 do r. 2025) Taktiež nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, keď sa na ten účel prijali včas a adekvátne opatrenia na rozhodnutie týchto vecí [I. ÚS 19/2000 (ZNaU č. 30/2000)]. K tomu ústavný súd s poukazom na svoju dnes už konštantnú judikatúru dáva do pozornosti, že v súdnom konaní je základnou povinnosťou súdu a sudcu organizovať prácu tak, aby nedochádzalo k neodôvodneným prieťahom v konaní. Nesprávnu a nedostatočnú organizáciu práce nemožno považovať za odôvodnenú, resp. ospravedlňujúcu prieťah [II. ÚS 74/97 (č. 28/98), III. ÚS 33/01 ZNaU č. 30/01]. Poukaz na to, že sťažovateľka nezaplatila z úveru ani istinu, svedčí síce o jej nezodpovednom prístupe k povinnosti splniť dlh, avšak so samotnou dĺžkou súdneho konania nemá priamu súvislosť.

12. Na základe uvedeného ústavnému súdu neostáva iné ako konštatovať, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadost'účinenia

13. Vzhľadom na to, že nečinnosťou a neefektívnym postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky a napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené, pretože v dôsledku podaného odvolania bude potrebné predložiť spis odvolaciemu súdu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal, aby okresný súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

14. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti navrhuje priznať primerané finančné zadost'účinenie 3 000 eur dôvodiac, že je už viac ako 3,5 roka v stave právnej neistoty. Ústavný súd so zohľadnením konkrétnych okolností posudzovanej veci, majúc na zreteli, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'účinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, vychádzajúc zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP (čl. 41 dohovoru), považoval za primerané priznať sťažovateľke finančné zadost'účinenie 1 750 eur (bod 3 výroku tohto nálezu), keď si právnu neistotu sťažovateľka čiastočne spôsobila aj sama neplnením si povinnosti splácať poskytnutý úver. Vo zvyšnej časti požadovaného primeraného finančného zadost'účinenia ústavnej sťažnosti preto nevyhoviel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

15. Ústavný súd priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia napriek tomu, že ich výšku nevyčíslila (bod 4 výroku tohto nálezu), za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 371 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 29,68 eur, t. j. spolu 771,68 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

16. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu